

Aan de tijdelijke kamercommissie Digitale toekomst

Betreft: Position Paper NLdigital Rondetafelgesprek tijdelijke commissie Digitale toekomst
Plaats: Breukelen
Datum: 26 februari 2020

Beste leden van de commissie,

Digitalisering maakt een steeds groter deel uit van onze maatschappij en economie. Het is dan ook logisch dat ook de Tweede Kamer steeds vaker spreekt over dit onderwerp. Namens NLdigital, de vertegenwoordiger van de digitale sector draag ik graag bij aan de ambities van de Kamercommissie Digitale Toekomst.

Laat ik beginnen met een positief geluid om deze verkenning in context te plaatsen. We staan er als Nederland heel goed voor, op vele internationale ranglijsten staan we, mede door onze uitstekende digitale infrastructuur, onze digivaardige bevolking, onze samenwerking in de polder en het goede bestuur hoog op tal van internationale ranglijsten. Maar er leeft, zo merk ik ook, een sterk gevoel dat dit alles nog beter kan. Uw Kamercommissie onderkent dit in haar onderzoeksvoorstel door te stellen dat: *“De Kamer heeft onvoldoende grip en kennis, stuurt onvoldoende bij en is in zekere zin onmachtig. Het overkomt de politiek nu te veel. Er is sprake van versnippering en verkokering in beleidsdiscussies; een structurele benadering ontbreekt.”*

Een heldere analyse en een even zo krachtig signaal. Goed dat uw tijdelijke Kamercommissie de handschoen heeft opgepakt en werkt aan oplossingen om deze zorgen het hoofd te bieden. Als we als Nederland de ambitie hebben om Europees koploper te worden moeten we met zijn allen nog een verbeterslag maken.

De kernvraag voor het Rondetafelgesprek van 2 maart is hoe het samenspel tussen de Tweede Kamer en stakeholders kan worden verbeterd bij digitaliseringsvraagstukken. In dit position paper breng ik een drietal zorgpunten naar voren en schets ik vervolgens een drietal mogelijke richtingen voor verbetering van het parlementaire proces.

1) Versnippering en verkokering.

De versnippering en verkokering die door uw commissie wordt ervaren start al bij de manier waarop digitalisering nu wordt behandeld binnen de verschillende ministeries, toezichthouders en uitvoeringsorganisaties. Al in aanloop naar de verkiezingen pleitte NLdigital, samen met ruim 30 andere organisaties, in het manifest “Naar een duurzame digitale samenleving” voor meer regie in de vorm van een “Ministerieel Topteam digitalisering”. Een versnippering in de totstandkoming en uitvoering van beleid leidt onherroepelijk ook tot een verkokerde behandeling van deze dossiers en vraagt van de Kamerleden ofwel een heel goede afstemming met de collega's ofwel dat heel veel Kamerleden ook inhoudelijk kennis van digitalisering hebben.

2) Internationale sector vraagt terughoudendheid in nationale wetgeving.

De digitale sector is bij uitstek een internationale. Waar Nederlandse onderzoekers ooit aan de basis hebben gestaan van uitvindingen als WIFI en Bluetooth is vooral door internationale samenwerking een mondiale industrie ontstaan die op zeer efficiënte en over de lands- en continentgrenzen heen samenwerkt aan hardware, software en diensten die aan de basis staan van de huidige digitale transformatie. Programmeurs van software werken internationaal samen aan dezelfde code. Componenten voor hardware hebben hun herkomst van over de hele wereld en als digitaal bedrijf bedien je klanten van over de hele wereld. Deze extreme vorm van internationalisering maakt ook dat NLdigital bijna altijd pleit voor een internationale aanpak als het gaat om wet- en regelgeving en afspraken over (veiligheids)standaarden. We merken, en juichen veelal ook toe, dat veel van de wet- en regelgeving in Brussel tot stand komt. Alleen door internationaal samen te werken zorgen we voor de benodigde schaalgrootte en een level playing field tussen nationaal en internationaal, en het grootbedrijf en het MKB.

Dit vraagt enige terughoudendheid als het gaat om nationale wetgeving of de wijze waarop Europese wetgeving nationaal wordt geïmplementeerd. Hoe verleidelijk het wellicht is om als Kamer aan te dringen op een Nederlandse aanpak die sneller of verder gaat dan de Europese aanpak, bedenk dat vooral het Nederlandse bedrijfsleven wordt getroffen door de invoering van wet- en regelgeving die vaak wordt opgesteld met grotere internationale bedrijven in het achterhoofd. Het voldoen aan de vaak complexe wetgeving vraagt erg veel van het MKB. Waar grote bedrijven makkelijker geld vrijmaken voor compliance is dit voor het MKB een stuk lastiger omdat het hen ontbreekt aan de juiste kennis en middelen. Als branchevereniging kunnen we hen proberen te helpen maar ook dat vergt tijd. Laat ik een voorbeeld geven om dit concreet te maken. NLdigital heeft als branchevereniging de Data Pro Code ontwikkeld. Dat is een gedragscode voor verwerkers van data om hen te helpen bij de implementatie van de eisen die in het kader van de GDPR (AVG) aan hen worden gesteld. Dat doen we in goed overleg met de Toezichthouder AP maar het is een traject dat, juist door alle formele kaders nu al meerdere jaren duurt en zelfs voor een branchevereniging als NLdigital grote investeringen vraagt.

3) Incident gedreven.

Hoewel ik de Kamer in de regel ervaar als betrokken, geïnformeerd en toegankelijk bekruipt me soms het gevoel dat de omvang van de impact van digitalisering nog altijd niet bij iedereen helder voor ogen staat. Digitalisering wordt te vaak nog ad hoc besproken en gaat vooral over de hypes of incidenten. De strategische beleidsstukken van het Kabinet worden regelmatig laat behandeld. Ter illustratie, op het AO Digitalisering van 11 maart aanstaande zijn stukken geagendeerd die al dateren uit 2018. Ook merk ik dat de focus op incidenten leidt tot een cultuur waarbij ICT synoniem lijkt te staan aan risicovolle projecten met als gevolg dat noodzakelijk investeringen in vernieuwing van de ICT-infrastructuur uitblijven. We moeten uitkijken dat we als Nederland niet te risicomijdend worden. Alleen met ambitie en durf kunnen we Europees koploper worden.

In antwoord op bovengenoemde zorgpunten kan gedacht worden aan de volgende drie praktische oplossingsrichtingen om het parlementair proces in de toekomst beter aan te laten sluiten op het dossier Digitalisering. Een dossier dat in de nabije toekomst alleen maar in belang zal toenemen.

1) Organiseer Digitale Dagen in de Tweede Kamer.

Als kamer wordt u voor de steeds groter wordende uitdaging gesteld grip te houden op het dossier van digitalisering. Nu is het zo dat de Kamer een vaste commissie voor elk ministerie (minus Algemene Zaken) en vaste commissies voor Europese Zaken en voor Koninkrijksrelaties kent. De griffier zou bijvoorbeeld behandeling van onderwerpen en dossiers die een sterke digitale component hebben zo te plannen dat deze achtereenvolgens worden behandeld op bijvoorbeeld zogenoemde 'digitale dagen'. Dit heeft als groot voordeel dat vraagstukken meer integraal kunnen worden behandeld, dwarsverbanden beter inzichtelijk worden en bovendien ook de meerdere bewindspersonen die vaak zijn betrokken bij digitale vraagstukken tegelijk of achtereenvolgens bij de behandeling van deze dossiers aanwezig kunnen zijn.

2) Stel Digitaliseringsrapporteurs aan.

Een alternatief voorstel is het aanstellen van 'digitaliseringsrapporteurs'. Dit naar voorbeeld van de methode-Duisenberg waar telkens twee Kamerleden uit een commissie een departementale begroting toetsen aan de hand van een zestal vaste vragen en hierover rapporteren aan hun commissieleden om zo een beter beleidsinhoudelijk begrotingsdebat te kunnen voeren.

De digitaliseringsrapporteurs kunnen departementaal beleid of de departementale begrotingen toetsen op vragen als: zit hier een digitaliseringsambitie in of kan dit beleidsdoel worden gerealiseerd door middel van digitalisering en zo ja, gebeurt dit al ergens anders binnen de overheid en hoe maken we dit waar? Ook kan zo wellicht een beter inzicht verkregen worden in de benodigde en beschikbare middelen voor digitaliseringsbeleid in lijn met de in 2019 aangenomen motie Worsdorfer¹.

3) Leer de sector nog beter kennen.

De digitale sector is een jonge, ambitieuze sector waar ontwikkelingen razendsnel gaan en waar de oplossingen van vandaag vaak al binnen enkele jaren oud en archaïsch aanvoelen. Het potentieel van de digitale sector is enorm. Niet voor niets wordt de digitalisering in de recente 'Groeistrategie voor Nederland voor de lange termijn'² van het Kabinet genoemd als belangrijke drijver voor de transitie op het gebied van energie, CO₂-reductie en circulariteit. Het Kabinet constateert terecht dat een groter deel van de toekomstige welvaartstijging moet komen van de groei van de arbeidsproductiviteit. Met een krimpende beroepsbevolking kan dat alleen als we vaart maken met digitalisering. De digitale sector zal steeds belangrijker worden voor onze welvaart en welzijn. Dat vraagt om een meer strategische blik en een langetermijnvisie op dit dossier, ook vanuit de Tweede Kamer. Begrip van deze sector is daarom cruciaal.

Als branchevereniging van de digitale sector is NLdigital van harte bereid de kennismaking en kennisoverdracht tussen de Tweede Kamer en de Nederlandse digitale sector te faciliteren.

Met vriendelijke groet,

Lotte de Bruijn
Algemeen Directeur
NLdigital

¹ Kamerstuk 26 643, nr. 563.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 29 696, nr. 7

